

Biserica Ortodoxă contribuie la atenuarea crizei satului românesc - Victor Opaschi

Victor Opaschi a apreciat luni modul în care Biserica Ortodoxă Română contribuie la atenuarea crizei satului românesc.

Secretarul de Stat pentru Culte a spus în deschiderea Simpozionului Național de Teologie că „astăzi, când lumea se află într-o profundă criză socială, ecologică, dar și spirituală, Biserica Ortodoxă, cultele din România și din Europa și-au asumat mari responsabilități în domeniul educației, în domeniul social și filantropic, dar și în cel cultural și chiar, după cum o arată exemplul Sanctității Sale Bartolomeu al Constantinopolului în cel al ecologiei”.

Victor Opaschi a spus că există chiar la nivelul Europei „o mișcare de revalorizare a satului, a modurilor de viață mai apropiate de ritmurile naturii, mai puțin poluate și care pot să asigure omenirii un viitor mai sigur, mai sănătos”.

Alocuțiunea Secretarului de Stat pentru Culte:

Preafericirea Voastră,

Onorat auditoriu,

Vă mulțumesc pentru invitația de a participa la acest simpozion organizat de Patriarhia Română și dedicat efortului prin care Biserica Ortodoxă Română contribuie la atenuarea crizei satului românesc.

Este o temă pe cât de actuală, pe atât de complexă. O dată în plus, Biserica Ortodoxă Română își demonstrează interesul și disponibilitatea de a contribui la soluționarea crizelor multiple prin care trece societatea românească.

Apreciez în mod deosebit faptul că manifestările organizate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și dedicate satului românesc nu se rezumă doar la celebrarea idealizată a satului românesc, cu întreaga sa bogăție spirituală, ci vizează mai ales abordarea problemelor prezentului. Această viziune ne face să înțelegem faptul că trecutul, prezentul și viitorul sunt legate cu nenumărate fire unul de celălalt.

Pentru a răspunde problemelor prezentului, este important să ne uităm la moștenirea trecutului, unde găsim deopotrivă lecții importante cu privire la ceea ce trebuie îndreptat și totodată posibile soluții pentru rezolvarea sau diminuarea dificultăților actuale.

Satul românesc este matricea spirituală a poporului român. Este locul în care s-a format și s-a consolidat identitatea lui națională, spirituală, etosul, tot ceea ce alcătuiește unicitatea neamului românesc. S-au spus pe bună dreptate și se vor spune multe astăzi despre dimensiunea inefabilă a spiritului românesc, născut la sat, crescut în tinda bisericii și înflorit în modernitate prin realizarea marilor idealuri naționale.

Patrimoniul nostru spiritual și material – concretizat în tradiții, obiceiuri, meșteșuguri vechi și moduri de viață mai bine rânduite – constituie un important material de reflecție cu privire la prezent și la viitor. El se cere păstrat și celebrat ca parte a memoriei noastre indestructibile. Dar acest patrimoniu trebuie actualizat, înnoit, îmbogățit.

Știm cu toții de ce renaștere și nouă recunoaștere se bucură astăzi vechile tradiții și meșteșuguri, vechile tehnici și percepții asupra materiei cu care meșterii populari lucrează. În epoca vitezei, a comunicării instantanee, a ritmului infernal al vieții urbane, europenii de astăzi își caută adeseori refugiul în modul de viață arhaic, mai așezat, în învățarea meșteșugurilor străvechi în care munca are un sens și lasă loc

meditației spirituale, imaginației creatoare, inventivității și, mai ales, îi lasă timpul să se ocupe de aspirațiile spirituale pe care postmodernitatea le sufocase în el.

Biserica noastră, prin parohii, prin mănăstiri și eparhii poate încuraja renașterea acestor meșteșuguri și tehnici străvechi, alături de păstrarea obiceiurilor populare de tot felul. Și o face în mod natural, așa cum a făcut-o de-a lungul istoriei.

Păstrătoare firească a patrimoniului spiritual și al identității românești, Biserica, prin preoții și ierarhii ei, știe să scoată la lumină vechi practici, vechi meserii, vechi obiceiuri. De la pictura pe sticlă la țesăturile populare, de la dansurile și muzica populară la meșteșugul prelucrării lemnului.

Există nenumărate proiecte în acest sens mai ales dedicate transmiterii acestor obiceiuri către copii și tineri – speranța noastră pentru viitor. Cercuri de lucru, tabere, ateliere – toate aceste activități nu sunt doar o formă de entertainment cultural, ci o modalitate discretă și eficientă de a scoate la iveală și a perpetua un patrimoniu care altminteri s-ar putea pierde. Vedem reînviind, într-o dimensiune modernă, vechi practici precum cultivarea și folosirea plantelor medicinale ca plante de leac – mănăstiri ca Dragomirna sau Nera, așa cum sunt „herboseriile” medievale de pe lângă „bolnițele” mănăstirești o făceau cândva, fiind dovada vie că acest meșteșug este încă necesar și folositor omului modern.

Toate aceste activități implică, într-un fel sau altul, comunitățile locale și funcționează discret, dar eficient, ca modele pentru dezvoltarea lor.

Desigur, satul românesc de astăzi nu mai seamănă cu satul ideal, bine rostuit, organizat în jurul Bisericii, la care se raportează memoria noastră colectivă. Țăranul român a suferit o dublă deznădăcinare: sistematizarea satelor din perioada comunistă a rupt o mare parte a populației de originile sale și a dus la devalorizarea moștenirii rurale ca una a celor „rămași în urmă”, refractari la modernizare, „înapoiți”.

„Țăran” a devenit prea adesea la oraș un termen peiorativ. Confruntat cu dificultățile tranziției și cu criza economică și socială, satul românesc, marginalizat, lipsit prea multă vreme de infrastructura necesară unei vieți decente, s-a depopulat grav.

Sute de mii de români, mai ales din sate, au plecat peste hotare în speranța unei vieți mai bune, lăsând în urmă familii rupte, case pustii și o funciară lipsă de încredere în posibilitățile unei vieți demne în satul nostru. Biserica a continuat să fie în tot acest timp alături de cei rămași, ca dătătoare de speranță, dar și ca una dintre puținele instituții capabile să aducă mângâiere, ajutor și încurajare.

Multe parohii au transformat prin proiectele lor viața comunităților în care funcționează, făcând din sate obișnuite ori chiar quasi-abandonate centre de întrajutorare, de dezvoltare a vieții comunitare, a vieții culturale – mă gândesc la centrul social de la Valea Plopului și Valea Screzii, parohia și așezămintele social-filantropice de la Hârja din Bacău ori la inițiativele Fundației Sfântu Sava de la Buzău.

Un semn de încredere în satul românesc îl constituie, cred, și programul „Nici un sat fără biserică” lansat în urmă cu mai mulți ani la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Acest program este un deziderat pe termen lung al Bisericii Ortodoxe Române de a fi, pretutindeni, foarte aproape de credincioșii săi.

El este menit să asigure dezvoltarea vieții spirituale a românilor din toate colțurile țării și reprezintă speranța, dar și convingerea că satul românesc are nevoie de Biserică. Satul are nevoie de spiritualitate, nu merită și nu trebuie abandonat depopulării, dezorientării, lipsei de perspectivă.

Așa cum am afirmat-o în nenumărate rânduri, fiecare biserică construită reprezintă o șansă pentru comunitate: acolo unde există biserică, unde oamenii participă împreună la liturghie, la pomeniri, la cateheze, se strâng legăturile comunitare, oamenii să se cunosc mai bine, colaborează, se prețuiesc și se ajută mai mult. Viața spirituală comună se traduce într-o mai profundă solidaritate socială.

Pe lângă aceste activități dezvoltate în sate, eparhiile, parohiile și mănăstirile dezvoltă și un mare număr de proiecte pentru sate. Amintesc aici programul „Sănătate pentru sate”, realizat de Biserica Ortodoxă Română în parteneriat cu Ministerul Sănătății, program de care au beneficiat peste 8000 de persoane.

Astfel de programe sunt o dovadă în plus a faptului că, acolo unde Biserica și statul cooperează, lucrurile funcționează. Biserica, fiind mereu prezentă în comunitate, este capabilă să recunoască nevoile locale specifice, iar intervenția în colaborare cu statul, permite rezolvarea unor probleme, satisfacerea unor nevoi, remedierea unor disfuncționalități.

Nu trebuie să uităm fondurile pe care Biserica Ortodoxă le redirecționează spre

parohiile sărace și, prin aceasta, vine în același timp în întâmpinarea nevoilor spirituale – și nu numai – ale credincioșilor din zonele defavorizate.

De asemenea, încurajarea parteneriatelor, a înfrățirilor dintre parohiile urbane și cele rurale poate permite atât venirea în întâmpinarea unor nevoi imediate ale credincioșilor din parohiile rurale, și, în mod remarcabil, contribuie la dezvoltarea solidarității între mediul rural și cel urban. O inițiativă deosebit de importantă într-o societate postmodernă marcată din ce în ce mai mult de alienare și de fragmentarea socială.

Onorat auditoriu,

Astăzi, când lumea se află într-o profundă criză socială, ecologică, dar și spirituală, Biserica Ortodoxă, cultele din România și din Europa și-au asumat mari responsabilități în domeniul educației, în domeniul social și filantropic, dar și în cel cultural. Chiar, după cum o arată exemplul Sanctității Sale Bartolomeu al Constantinopolului în cel al ecologiei. Întrucât statele nu pot răspunde singure acestei crize sistemice, Bisericile europene au luat asupra lor o parte din această sarcină. Iar parte a acestei misiuni de speranță a Bisericilor o constituie responsabilitatea față de soarta naturii, dar și a satului, a mediului rural în general.

Există astăzi în Europa o mișcare de revalorizare a satului, a modurilor de viață mai apropiate de ritmurile naturii, mai puțin poluate și care pot să asigure omenirii un viitor mai sigur, mai sănătos. În acest context, este important ca, depășind barierele sărăciei, Bisericile, împreună cu ceilalți actori ai societății civile, dar și cu statele, să coopereze pentru a încuraja dezvoltarea durabilă a mediului rural.

Este necesară dezvoltarea mijloacelor pentru a face mediul rural mai atractiv pentru tineri, pentru a-i face să își investească speranțele și energia în posibilitatea unei vieți demne. Se impune dezvoltarea conștiinței ecologice, a agriculturii naturale, a vechilor meșteșuguri, toate, putând aduce o contribuție în acest sens. Frumusețea „spațiului infinit ondulat” a „plaiurilor mioritice” ar trebui dublată de conștiința că acestea pot fi cadrul unei vieți materiale și spirituale împlinite.

Parohiile, prin activitatea preoților și a celorlalți slujitori bisericești pot fi, adevărați catalizatori ai solidarităților comunitare. Ele sunt capabile să mobilizeze resurse, să faciliteze solidarizarea între mediul rural și cel urban, să creeze proiecte locale de mai multe tipuri: de educație (afterschool, tabere), filantropice (medierea ajutorării persoanelor și familiilor defavorizate), spirituale (asistență spirituală și consiliere), culturale (păstrarea, cultivarea și promovarea tradițiilor și a identității naționale), ecologic-comunitare (activități de curățare a mediului înconjurător, încurajarea

reflecției responsabile asupra exploatării durabile a resurselor naturale).

Parohiile, mănăstirile și asociațiile bisericești care activează în mediul rural pot fi, și în multe cazuri sunt, adevărate modele de bune practici de dezvoltare locală durabilă.

Și eparhiile dezvoltă o serie de proiecte cu impact local, dar pot avea un rol important în activități de informare și advocacy, de difuzare a expertizei în domeniu, de încurajare și facilitare a cooperării cu autoritățile locale și centrale și a accesării de fonduri naționale și europene pentru diferitele proiecte. Este important ca aceste activități să se poată organiza cu sprijinul sau în cooperare cu autoritățile locale și centrale.

Cei care am urmărit mai îndeaproape activitățile cultelor știm foarte bine că în Bisericele din România au apărut și funcționează o sumedenie de proiecte în acest sens, fie ele formale sau informale. Am avut prilejul să cunosc și să văd personal cum se desfășoară multe dintre aceste proiecte ale cultelor din România. Secretariatul de Stat pentru Culte a reușit, în limitele bugetului său, să sprijine câteva astfel de inițiative.

Aș dori să felicit în mod deosebit pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel pentru faptul că nu se mulțumește doar să încurajeze aceste proiecte, ci să le pună în aplicare. Preafericirea Sa se străduiește să le facă cunoscute și să atragă mereu atenția publicului asupra necesității dezvoltării interesului pentru acest domeniu. Conferința de față, organizată în cadrul Anului omagial al satului românesc inițiat de Patriarhia Română este un exemplu în acest sens.

Părinte Patriarh, Vă felicit pentru modul în care, sub arhipăstorirea Preafericirii Voastre, Biserica Ortodoxă Română se implică nu doar în celebrarea istoriei și a memoriei românești, ci și în edificarea viitorului nostru comun ca Națiune Europeană care știe să-și valorifice Tradițiile și Patrimoniul.

basilica.ro